

Turun kaupunki

LAUSUNTO TURUN KAUPUNGIN METSÄSUUNNITELMASTA

Suomen luonnonsuojeluliiton Varsinais-Suomen piiri ja Turun luonnonsuojeluyhdistys kiittävät lausuntopyynnöstä ja toteavat suunnitelmasta seuraavaa:

Luonnoltaan rikas ja monipuolinen Turun kaupunki ansaitsee hyvän ja moniarvoisen metsien käyttösuunnitelman. Suunnitelmassa on syytä edistää täysimääräisesti luonnon monimuotoisuuden suojelua, ilmastonmuutoksen hillintää sekä vetovoimaisen asuin- ja virkistysympäristön tarjoamista kaupunkilaisille.

Metsäsuunnitelman laatimiseen on panostettu kiitettävästi ja se on varsin perusteellinen ja sisältää paljon uutta ja päivitettyä tietoa kaupungin metsistä. Luontotiedot vaikuttavat kiitettävästi suunnitelman sisältöön. Kaupungilla on velvollisuus myös teettää uusia luontoselvityksiä kohteista, joista luontotiedot puuttuvat tai ovat puutteellisia.

Maankäytön muutosalueilla tulisi huomioida maiseman säilyminen säilyttämällä huomionarvoisia ja maisemallisesti kauniita puita, erityisesti isokokoisia. Yleisesti rakentamista ei tulisi suunnata metsiin.

Ihmisten paikkaan kiintyminen limittyy usein juuri suuriin puihin ja tunnistettaviin kiviin, jotka muistetaan vuosikymmenien jälkeenkin, jos ne ovat esimerkiksi kuuluneet omaan lapsuuteen. Ne tuovat maisemaan ajallista jatkuvuutta, mikä tukee ihmisen hyvinvointia ja osallisuutta historian kulussa. Myös kulttuurihistoriasta kertovat lehdestetyt puut ovat Turussa hyvin vähissä, mutta niitä on vielä jonkin verran havaittavissa ja ne olisi arvokasta säilyttää. Monilataiset lehtipuut tarjoavat erityisen runsaasti kasvupinta-alaa jäkälille, sammalille ja kääväkkäille, sekä elinympäristöjä hyönteisille ja linnuille.

Suunnitelmassa on myös hyvin otettu huomioon ilmastonmuutoksen torjuminen, johon vaikuttamisen aika on käymässä vähiin, sekä metsien monimuotoisuuden lisääminen. Metsälajien ja luontotyyppien uhanalaistuminen on edelleen jatkunut uusimpien uhanalaistarkastelujen mukaan. Turun metsissä on puustoa huomattavasti enemmän kuin Lounais-Suomessa keskimäärin, mikä tukee hyvin luonnon monimuotoisuuden turvaamisen tavoitetta. Jatkuvan kasvatuksen menetelmin uudistettavissa metsissä on hyvä mahdollisuus jättää alikasvosta sen sijaan että sitä harvennettaisiin jatkuvasti, kuten kaupungin metsissä on aiemmin tehty. Eirakenteinen puuston rakenne luo elinpiirin useille metsälajeille. Lisäksi tällainen puustorakenne suojaa kaupunkilaisia melulta ja liikenteen päästöiltä. Suoja-alueiden osalta kuusi on paras puu,

joten sitä tulee suosia. Tällainen puustorakenne suojaa myös itse metsiä esim. metsävaurioilta. Juurikäävältä voi suojautua pidättäytymällä kesäaikaisista hakkuista.

Hakkuutaso 3 tukee yhdistysten mielestä parhaiten ympäristölle, kaupungille ja kaupunkilaisille tärkeiden tavoitteiden toteutumista, kuten Turun tavoitetta olla hiilineutraali vuoteen 2029 mennessä. Kaupungin toteuttamissa hakkuissa ja myrskyn kaatamien puiden polkureitistöiltä poistamisissa voitaisiin huomioida puuperäisten tuotteiden hiilensidontaan liittyen mahdollisuus hyödyntää myyntiin kelpaamatonta puumateriaalia koulujen ja oppilaitosten teknisten töiden ja kuvataiteiden oppitunneilla. Samoin käyttöä voisi löytyä esimerkiksi Seikkailupuiston työpajoissa, Vimman taidepajoissa, Kuralan kylämässä, Biologisessa museossa ja Luostarivuoren käsityöläismuseossa.

Tähän hiilitaseeseen liittyen yhdistykset pitävät hyvin tärkeänä ja positiivisena sitä, että metsien käsittelyssä siirrytään jatkuvan kasvun menetelmiin jaksollisen sijaan, mikä on usein myös taloudellisesti järkevä vaihtoehto. Jatkuvan kasvatuksen yhteydessä tulee kuitenkin muistaa metsien rakenteessa myös esimerkiksi lahopuun määrän lisääminen, kulotus, lehtipuiden säästäminen, vesistöjen ja soiden ennallistaminen sekä muut metsien monimuotoisuutta lisäävät toimenpiteet. Uusien puiden istuttamisen merkitystä väheksymättä yhdistykset toteavat, että metsien säästäminen, luontainen uudistuminen ja maanmuokkauksesta luopuminen ovat usein paras keino myös ilmastonmuutoksen torjunnassa.

Yhdistykset ehdottavat suunnitelmaan kirjattavaksi yksiselitteisesti, että kaikki kaupungin METSO I-II -luokan kohteet säilytetään. Nyt kirjauksissa on ristiriitaisuuksia tai epäselvyyksiä. Myös METSO III-luokan kohteissakin tulee toimenpiteissä huomioida luontoarvojen lisääminen. METSO III-luokan kohteissa tulisi arvioida mahdollisuutta niiden luontaiseen kehittymiseen II- ja I-luokkaan oikein suunnitelluilla käsittelymenetelmillä tai jättämällä ne ilman toimenpiteitä.

Kaupungin omistamissa ulkokunnissa sijaitsevilla metsillä tulee toimia samalla periaatteella kuin kaupungin omistamissa metsillä Turun alueella ja niistä tulee olla saatavilla samat tiedot kuin muista kaupungin metsistä.

Yhdistykset kiittelevät suunnitelman tavoitteista ja toimenpiteistä erityisesti sitä, että yli 130 puustoa ei hakata (300 ha) ja että suunnitelmassa huomioidaan lintujen pesimäaika, vesistöjen suojavyöhykkeet, virkistyskäyttäjien ohjaamistarve poluilla, lahoppuuston merkitys ja määrän lisäämistöimenpiteet eri kuvioilla. Yli 130-vuotiaat metsät tulee säästää myös rakentamiselta ja muulta maankäytöltä.

Lehtipuut, erityisesti haapa, ovat tärkeitä monille lajeille kuten liito-oravalle. Liiallinen tiheikköjen raivaaminen vähentää luonnon monimuotoisuutta ja heikentää metsien suojavaikutusta ihmisille. Turun kaupunki voisi myös isona maanomistajana ja metsästysoikeuksien myöntäjänä osallistua riistakeskuksen hirvieläinneuvotteluihin, sillä liian suuret hirvieläinkannat voivat heikentää puuston uusiutumista. Kaupunkilaisten tietoutta lahopuiden merkityksestä tulisi tiedotuksella lisätä, jotta niiden tärkeys luonnon monimuotoisuuden ja hiilinielun lisääjinä selkeytyisi. Huoli ilmastonmuutoksesta auttaa ehkä ihmisiä muuttamaan mielipidettään lahopuiden suhteen, jos he kokisivat sen keinona vaikuttaa asiaan.

Liito-oravien elinalueiden yhdistäminen tarvittaessa puiden istutuksin on kannatettava toimenpide. Tämä palvelee myös muuta lajistoa. Pirstoutuneiden metsäalueiden reunavaikutusten vähentämiseksi tarvitaan metsiköitä yhdistäviä istutuksia.

Uusien metsiensuojelualueiden perustamisen yhdistykset katsovat hyvin tärkeäksi toimenpiteeksi ja kaupungin tehtäväksi. Kaupunki onkin perustanut näitä viime vuosina kiitettävästi ja teettänyt metsiinsä METSO-kartoituksen. Arvometsien osuus (8,85%) on hyvä ja nämä kohteet soveltuvat myös luonnonsuojelulain mukaisiksi suojelualueiksi. Kohteet voivat tarvita kuitenkin hoitotoimia (tiettyjen puiden poisto) jo ennen kuin niistä on muodostettu säädösperusteisia suojelualueita. Suomi on sitoutunut kansainväliseen tavoitteeseen suojella 17% maa-alueistaan. Myös Turun kaupungin metsissä tulisi lisätä luontoarvoja sellaisissa metsissä, jotka eivät tällä hetkellä täytä METSO-ohjelman suojelukriteereitä, ja näin lisätä asteittain suojeltujen metsien määrää kestävämmälle tasolle.

Metsäsuunnitelmaan tulee ottaa pitkän tähtäimen osasuunnitelmaksi myös metsäympäristöihin sijoittuvien pienvesien/kosteikkojen kartoittaminen ja niiden säilyttämisen, hoidon ja ennallistamisen suunnittelun.

Myös suunnittelujakson sisällä tehtävät 3-4 vuoden välein tarkistettavat hakkuuohjelmat ja asukkaiden ja muiden metsien käyttäjien kuuleminen ja tiedottaminen on hyvä esitys. Tiedotusta on hyvä saattaa nettitiedottamisen rinnalla maastoon esimerkiksi säänkestävillä infotauluilla. Jyväskylän kaupungissa on laajalla eri tahojen välisellä yhteistyöllä laadittu metsäohjelma, jossa kuulemista on painotettu. Ohjelmassa korostetaan myös nuorten vaikutusmahdollisuuksien lisäämistä. Metsät ovat luonteva ja hyvä ympäristö lasten leikille vapaa-ajalla ja varhaiskasvatuksessa ja koulussa hyödynnettäväksi sekä nuorille ympäristönä, jossa viettää aikaa. Myös Turussa olisi tärkeä kysyä nuorilta, millaisissa metsissä he haluaisivat liikkua ja mitkä metsät ja niiden piirteet ovat heille tärkeitä.

Poimintahakkuut toimenpiteenä pitää sisällään siemen- ja säästöpuulaikkuja sekä pienaukkoja. Yhdistykset katsovat, että toimenpide voi olla hyvinkin raskas uudistustyyppi, jossa pahimmillaan voidaan poistaa valtaosa vanhasta puustosta. Siksi ehdotamme poimintahakkuu-termin käytön rajaamista sellaiseen toimintaan, jossa on tarkoitus poistaa selvästi alle 20% valtapuustosta. Raskaammille ”poimintahakkuille” sopiva nimike on joku muu, kuten perinteinen siemen- tai suojuspuuhakkuu. Isompia hakkuupinta-aloja suunniteltaessa on myös tarpeen miettiä, onko hakkuun toteuttaminen tarpeen ylipäättään. Hakkuutulojen osalta vuotuinen taloudellinen menetys on vaihtoehtojen 1-3 välillä vain 100 000 e, mikä on pieni summa kaupungin taloudessa, mutta jolla turvattaisiin luonnon monimuotoisuuden säilymistä ja lisääntymistä, ilmastonmuutoksen torjuntaa, enemmän virkistysarvoja ja vihreämpää maisemaa.

Metsäkiinteistöjen liittäminen FSC-sertifioinnin piiriin on kannatettavaa, sillä järjestelmä huomioi metsäluonnon suojelun PEFC-merkkiä paremmin. PEFC-merkki ei oikeastaan tuo kaupunkien metsien käsittelylle mitään lisäarvoa ja suunnitelman monet muut toimenpiteet onneksi ylittävät puutteellisen sertifioinnin tavoitteet.

Yhdistykset pitävät tärkeänä, että hyvin alkanutta työtä edelleen päivitetään ja esitetään perustellut kuviokohtaiset suunnitelmat toimenpiteille, joiden toteuttamisessa on noudatettava

varovaisuusperiaatetta. Myös lajitietoja tulee kerryttää, esimerkiksi liito-oraville, metsäkanalinnuille ja isoille petolinnuille sopivista kuvioista.

Lähimetsiin kuuluvat myös koulumetsät, joiden olisi hyvä olla puulajistoltaan mahdollisimman monipuolisia. Koulujen lähellä olevat metsät voisivat saada erikoisstatuksen luonnon monimuotoisuuden suojelun kohteina. Näiden kohteiden käsittelyssä tulisi aina kuulla koulujen henkilökuntaa ja oppilaita ja huomioida ympäristökasvatukselliset tavoitteet. Sekä lähi-, että virkistys- ja ulkoilumetsien reittien ja polkujen varsille on täysin mahdollista jättää raivaustöissä syntynyttä lahopuuta. Esimerkiksi isommat tuulenkaadot voidaan pätkittyinä sijoittaa reitin varrelle istuimiksi tai maiseman kaunistukseksi. Hevosmetsäiden käyttö sopii hyvin herkimmillä alueilla.

Metsäalueiden roskaantumista tulisi seurata muun metsänhoidon ohessa. Yleisöilmoitusten teko roskaantuneista alueista on jo helppoa sähköisen palautepalvelun kautta, mutta asiasta tulee tiedottaa ja muistuttaa kaupunkilaisia säännöllisesti esimerkiksi kaupungin nettisivuilla.

Hiilinielu-tavoitteiden saavuttamiseksi on esitetty metsitettäväksi (suunnitelmassa ns. ”peltoheitot”) soveltuvia alueita. Yhdistykset kannattavat esitystä, mutta metsitystä ennen tulee arvioida alueiden ja erityisesti niiden reunametsien mahdollinen merkitys maisemalle ja muulle lajistolle, esimerkiksi niitty- ja muiden avomaa-alueiden lajistolle.

Yhdistykset esittävät lausunnossaan, että kaupunkiympäristölautakunta valitsisi hakkuutaso 3:n (40%), jota voidaan hakkuusuunnitelmien yhteydessä tarkentaa. Hakkuutaso voi vaihdella vuosittain ja kohteiden metsien luonteen sekä muun maankäytön tarpeiden mukaan. Taso 3:n toteutuminen tai vielä sitä alhaisempi taso tai hakkuista kokonaan luopuminen on kokonaistarkastelujaksolla paras vaihtoehto. Yhdistykset toivovat myös tulevansa kuulluiksi kohdekohtaisissa suunnitelmissa ja katselmuksissa.

Yhdistykset pitävät suunnitelmaa edistyksellisenä ja ovat hyvillään siitä, että Turku yhtenä ensimmäisistä kaupungeista Suomessa on laatinut metsäsuunnitelman, joka perustuu jatkuvan kasvatuksen menetelmiin. Edistyksellisen metsäsuunnitelma ansaitsee myös hyvän viestinnän ja näkyvyyden esimerkiksi kaupungin nettisivuilla.

Suomen luonnonsuojeluliiton Varsinais-Suomen piiri ry

Saija Porramo
Puheenjohtaja

Pia Roering
Varapuheenjohtaja

Turun luonnonsuojeluyhdistys ry

Julia Helminen
Puheenjohtaja

Katja Samsten
Varapuheenjohtaja

